

BREXIT

EU-retlige og statsforfatningsretlige aspekter

Oplæg ved Jonas Bering Liisberg
Juridisk Forening, 27. februar 2017

Oversigt

- Status: Hvor er vi?
- Den EU-retlige ramme: Traktaterne
- Den danske retlige ramme: Tiltrædelsesloven
- Aftale om "de nærmere bestemmelser for [UK's] udtræden"
- Aftale om UK's "fremtidige forbindelser med Unionen"

Status: Hvor er vi?

- Fra Referendum Bill juni 2015 over EU/UK aftale feb. 2016 til Leave Vote juni 2016
- EU27: Principper og erklæringer
 - Ingen forhandling før meddelelse iht art. 50 ("No negotiation before notification")
 - Balance: Adgang til indre marked kræver accept af alle fire friheder
 - Rollefordeling mellem EU-aktører i art. 50-forhandlingerne fastlagt
- UK: Udmeldinger og processer
 - UK Supreme Court (Miller): Art 50 meddelelse kræver lovgivning fra UK's parlament
 - PM Mays tale/hvidbog: Fokus på det fremtidige partnerskab (især negativt afgrænset)
 - Både udtræden og fremtid på plads i løbet af 2 år: "No deal better than bad deal".
 - The Great Repeal Bill: forventes fremsat i maj 2017

Den EU-retlige ramme: Traktaterne

- Traktatens sontring: Aftale om hhv 1) ”udtræden” og 2) ”fremtidige forbindelser”
 - 1) Aftale om UK’s udtræden af EU: TEU art. 50
 - Aftale ml EU og et medlemsland. Ikke en blandet aftale. Ikke en del af primærretten.
 - Proceduren og rollefordelingen på EU-siden forholdsvis klart beskrevet
 - Fortolkningsspørgsmål under debat, navnlig i UK:
 - Fristen på 2 år: Er UK’s meddelelse om udtræden uigenkaldelig?
 - Hensyn til rammen for fremtidige forbindelser: Kan/bør de to aftaler klares i én omgang?
 - Henvisning til national forfatningsret: Både mht. meddelelse og aftalegodkendelse?
 - 2) Partnerskab ml EU og UK som 3. land: Forskellige retsgrundlag.
 - TEU: Art. 21-22 (EU’s optræden udadtil), 24 og 37 (FUSP), 8 (nærområder/naboskab)
 - TEUF: Art. 216-218 (internationale aftaler), 207 (handel), 3(2) (AETR) m.fl.
 - Blandet aftale – og dermed national ratifikation i alle EU27 lande? Verserende principalsag ved EU-Domstolen: Udtalelse 2/15 Singapore. GA Sharpston forslag af 21. dec. 2016.

EU-traktatens artikel 50 (uddrag)

Artikel 50 (DA)	Article 50 (EN)	Article 50 (FR)
<p>(1) Enhver medlemsstat kan i <u>overensstemmelse med sine forfatningsmæssige bestemmelser</u> beslutte at udtræde af Unionen.</p>	<p>(1) Any Member State may decide to withdraw from the Union <u>in accordance with its own constitutional requirements</u>.</p>	<p>(1) Tout État membre peut décider, <u>conformément à ses règles constitutionnelles</u>, de se retirer de l'Union.</p>
<p>(2) Hvis en medlemsstat beslutter at udtræde, meddeler den <u>det</u> til Det Europæiske Råd. På baggrund af Det Europæiske Råds retningslinjer forhandler og indgår Unionen en aftale med den pågældende stat om de nærmere <u>bestemmelser</u> for statens udtræden <u>under hensyn til rammen for dens fremtidige forbindelser med Unionen</u>. ...</p>	<p>(2) A Member State which decides to withdraw shall notify the European Council of its <u>intention</u>. In the light of the guidelines provided by the European Council, the Union shall negotiate and conclude an agreement with that State, setting out the <u>arrangements</u> for its withdrawal, <u>taking account of the framework for its future relationship with the Union</u>. ...</p>	<p>(2) L'État membre qui décide de se retirer notifie son <u>intention</u> au Conseil européen. À la lumière des orientations du Conseil européen, l'Union négocie et conclut avec cet État un accord fixant les <u>modalités</u> de son retrait, <u>en tenant compte du cadre de ses relations futures avec l'Union</u>. ...</p>
<p>(3) Traktaterne ophører med at finde anvendelse på den pågældende medlemsstat på datoen for udtrædelsesaftalens ikrafttræden <u>eller, hvis en sådan aftale ikke foreligger, to år efter meddelelsen i stk. 2, medmindre</u> Det Europæiske Råd efter aftale med den pågældende medlemsstat med enstemmighed beslutter at forlænge denne frist.</p>	<p>(3) The Treaties shall cease to apply to the State in question from the date of entry into force of the withdrawal agreement <u>or, failing that, two years after the notification referred to in paragraph 2, unless</u> the European Council, in agreement with the Member State concerned, unanimously decides to extend this period.</p>	<p>(3) Les traités cessent d'être applicables à l'État concerné à partir de la date d'entrée en vigueur de l'accord de retrait <u>ou, à défaut, deux ans après la notification visée au paragraphe 2, sauf si</u> le Conseil européen, en accord avec l'État membre concerné, décide à l'unanimité de proroger ce délai.</p>

Debatten om (u)igenkaldelighed

- Ordlyden, konteksten og formålet
- Forarbejderne fra Konventet om EU's fremtid (2003)
- Traktatretten: VCLT art. 68 og andre internationale organisationer
- Andre mulige fortolkningsbidrag:
 - Kommissionens svar på MEP spm (17.1.2017, EN P-008603/2016)

Q: "Can notice under Article 50 of the Treaty on European Union be revoked? If so, what is the process or procedure ...?"
A: "The Treaty does not provide a mechanism for a unilateral withdrawal of a notification under Article 50 of the Treaty on the European Union (TEU). Once the Article 50 TEU is triggered, it is no longer a unilateral process."
 - UK Supreme Court, *Miller*, (24.1.2017, para 26)

"In these proceedings, it is common ground that notice under article 50(2) ... cannot be given in qualified or conditional terms and that, once given, it cannot be withdrawn. Especially as it is the Secretary of State's case that, even if this common ground is mistaken, it would make no difference to the outcome of these proceedings, we are content to proceed on the basis that that is correct, without expressing any view of our own on either point. It follows from this that once the United Kingdom gives Notice, it will inevitably cease at a later date to be a member of the European Union and a party to the EU Treaties."
- Vil spørgsmålet ende for EU-Domstolen? (Dublin-sagen)

Den danske retlige ramme: Tiltrædelsesloven

Den juridiske ramme:

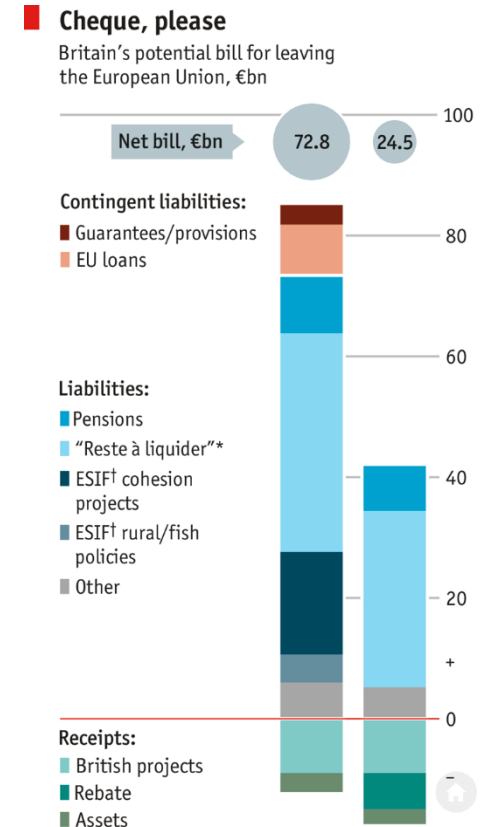
- I princippet samme proces i Danmark som for enhver anden EU-retsakt
- Tiltrædelseslovens § 6 og Europaudvalgets (FEU) beretninger
- Ikke krav om FT godkendelse iht. grl § 19
- Hvis blandet aftale med UK som 3. land: National ratifikation, jf. § grl 19
- Evt. konsekvensændringer af dansk ret efter sædvanlige procedurer

Den praktiske organisering i tillæg til de almindelige procedurer:

- Interministeriel Brexit Task Force under ledelse af UM (siden juni 2016)
- FEU underudvalg/følgegruppe, "Brexitgruppen" (siden januar 2017)

Aftalen om udtræden

- Økonomisk afregning med UK
 - Budgetforpligtelser, pensioner, garantier, rabatter, ejendom mv.
- Dato for traktaternes ophør med at gælde i og for UK ("Brexit Day")
- Overgangsbestemmelser (rettigheder/forpligtelsers status/ophør/udfasning)
 - Igangværende retsforhold omfattet af EU-retten under hel/delvis UK jurisdiktion på Brexit Day
 - Personer, varer, selskaber, kontrakter, ansøgninger, betingelser, bevillinger, godkendelser, retssager
 - Fri bevægelighed, social sikring, forskning, statsstøtte, lufttransport, finansmarkeder etc.
 - Status, definitioner, afgrænsning, registrering, varighed, udfasning, retsmidler og kontrol
- Forholdet til omverdenen: EU's aftaleforbindelser til 3. lande
- Særlige forhold mellem UK og Irland (navnlig vedrørende grænsekontrol)
- Institutionelle forhold: Agenturer. UK MEPs, kommissær, dommere, ansatte m.fl.
- "Rammen for de fremtidige forbindelser" mellem EU og UK
 - Fælles principper og mål for separat aftale ml EU og UK, som aftalen om udtræden tager hensyn til

Aftalen om EU og UK's forbindelser

Emner i EU's bredeste aftaler med 3. lande:

Handel	Sektorer/politikker	Frihed, sikkerhed, retfærdighed	Udenrigs- og forsvarspolitik
Varer	Miljø/klima	Persondatabeskyttelse	Udenrigspolitik
Tjenesteydelser	Forskning	Grænsekontrol	Sikkerhed
Arbejdskraft	Landbrug/fisk	Migration	Forsvar
Kapital	Finansmarkedet	Asyl	Udvikling/humanitær
Statsstøtte/konkurrence	Transport	Fri bevægelighed	Menneskerettigheder
Offentlige indkøb	Energi	Hvidvaskning/terror	Ikkespredning WMD
Tekniske handelshindr.	Telekommunikation	Narko/org. kriminalitet	Nedrustning
Investeringer	Atomkraftsikkerhed	Civilret	Terrorisme
IPR	Social/arbejdsmarked		
SPS	Sundhed, uddan., kultur		

Virkemidler i EU's dybeste aftalerelationer m 3. lande

- Friheder/rettigheder (f.eks. afskaffelse af told)
- Gensidig anerkendelse (f.eks. af godkendelser og certifikater)
- Politisk samordning og koordination (ikke bindende)
- Agenturer med særlige opgaver (fx tilknytning til Europol eller EMA)
- Regulering og udvikling af fælles politikker gennem fælles institutioner
- Fælles internationale aftaler med 4. lande eller tilknytning til EU's 3. landsaftaler
- Penge: Finansielle mekanismer mhp betaling for markedsadgang og deltagelse i pgm
- Uafhængig kontrol og håndhævelse af rettigheder/friheder
- Tvistbilægelsesmekanismer mellem parter, herunder opsigelsesmekanismer

EU's tætteste aftalereationer

Modeller fra praksis:

Norge: EØS-aftalen: Del af indre marked og centrale flankepolitikker

Schweiz: Forbundne bilaterale sektoraftaler med EU

Tyrkiet: Toldunion med EU

Ukraine: Associeringsaftale, incl. en sk. DCFTA (2014)

Canada: CETA – Comprehensive Economic and Trade Agreement (2016)

Med juristers opfindsomhed og politisk vilje...

«The technical issues involved may be challenging, but they are not so hard as to defeat the ingenuity of lawyers, so long as there is political will to compromise in the light of perceived mutual interest, on both sides of the negotiation»

Professor Sir Alan Dashwood QC, 9 August 2016